
Stále málo škol učí děti, jak správně pečovat o svoje zdraví, ukazuje studie

Stále málo škol učí děti, jak správně pečovat o svoje zdraví, ukazuje studie

Ve znalostech toho, jak by měl člověk správně dbát o svoje zdraví a předcházet nemocem, obyvatelé České republiky v porovnání s dalšími zeměmi Evropské unie pokulhávají. Podle studie vypracované týmem odborníků pod vedením prof. Ludmily Fialové z [Fakulty tělesné výchovy a sportu UK](#) ke zlepšení situace nepřispěla ani reforma tuzemského vzdělávacího systému. Jak do budoucna zkvalitnit výuku na základních a středních školách v této oblasti, proto na základě svých výzkumů autoři popisují v nové publikaci *Vzdělávací oblast Člověk a zdraví v současné škole*.

Co vás přivedlo k vydání monografie *Vzdělávací oblast Člověk a zdraví v současné škole*?

Výsledky výzkumu zdravotní gramotnosti v osmi evropských zemích ukázaly, že její celková úroveň v České republice je pod průměrem EU, obdobné výsledky představují i data o zdravotní gramotnosti v oblastech zdravotní péče, prevence nemocí a podpory zdraví. Od roku 2007 probíhá v českém školství vzdělávací reforma. Rámcové vzdělávací programy více zdůraznily některé oblasti a témata, mezi něž patřila nově vzniklá vzdělávací oblast Člověk a zdraví, která představuje základní podněty pro pozitivní ovlivňování zdraví, s nimiž se žáci seznamují, učí se je využívat a aplikovat ve svém životě. První absolventi opouštějí školy právě v této době. Proto bylo na místě zhodnotit úspěšnost tohoto nového systému vzdělávání.

A jak se tedy osvědčil?

Prokazatelný pozitivní posun v preventivním chování nelze očekávat hned, ten se projeví vždy až s určitým časovým odstupem. Na základě výzkumných výsledků dokládáme rozpory, které současnou kurikulární reformu provázejí. Především jde o prokazatelný nesoulad mezi projektovaným kurikulem (vzdělávacími programy) a faktickou realizací kurikula ve školní praxi. Dále upozorňujeme na nesyrovou tvorbu a uplatňování standardů vzdělávání v oborech tělesná výchova a výchova ke zdraví (*těmito obory je vymezena a realizována výuka vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, pozn. red.*). Přinášíme proto doporučení, která by mohla či měla být zohledněna v nadcházející etapě revize kurikula. Teoretická východiska doplňujeme výzkumem školní praxe.

Jaký je aktuální stav vzdělávání v oblasti Člověk a zdraví na českých školách?

Vzdělávací obor tělesná výchova je výrazně orientován na podporu zdraví. Učivo oboru se ale často více soustředí na pohybové činnosti a dovednosti než na přímou podporu zdraví a odpovídá spíše pohybové koncepci tělesné výchovy. Školní tělesná výchova se v současné době pohybuje na pomezí zdravotní a pohybové koncepce.

Obdobně ani vzdělávací obsah oboru výchova ke zdraví není realizován komplexně, přestože byl všemi vzdělávacími dokumenty zřetelně vymezen. Specifické požadavky na realizaci oboru výchova ke zdraví v základním i středním vzdělávání se bohužel zatím nepodařilo zcela zohlednit, a to ani v etapě školské reformy po roce 2005, která zahrnuje vznik a revize rámcových vzdělávacích programů.

Co navrhujete v této oblasti zlepšit?

Tělesná výchova je dnes jediným školním předmětem, ve kterém se mohou žáci pohybovat. Pohyb člověku přináší benefity v oblasti fyzické, psychické, sociální i duchovní. Přesto tělesná výchova ani výchova ke zdraví nemají dobrou prestiž. Je proto žádoucí zvýšit podporu jak ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, tak ze strany vedení škol, fakult připravujících učitele, ale i samotných učitelů a celé veřejnosti. Je také nutné podpořit vznik kvalitních výukových materiálů, motivovat učitele k odbornému růstu, finančně zajistit materiální podmínky pro výuku. Návrhy a doporučení, které předkládáme v naší publikaci, se opírají o výzkumné výsledky a kritickou analýzu současného stavu. Přestože má vedení škol k dispozici dostatečné množství disponibilních hodin, většina škol nabízí pouze povinné minimum tělesné výchovy, tedy dvě hodiny týdně. Některé školy zavedly výchovu ke zdraví a přiřadily jí určitou dotaci hodin, jiné ale setrvávají na starém modelu a předepsaná témata vyučují v jiných předmětech. Pro tento nový obor zatím není dostatek kvalifikovaných učitelů ani kvalitních didaktických materiálů. Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je přitom

třeba vnímat nejen jako klíčovou při utváření zdravého životního stylu dětí a mládeže, ale také jako součást obecnější podpory zdraví a základ pro budoucí zdravé chování celé naší společnosti.

Kdo je prof. PaedDr. Ludmila Fialová, Ph.D.

Profesorka Ludmila Fialová je absolventkou Fakulty tělesné výchovy a sportu UK a Filozofické fakulty UK. Na FTVS UK vyučuje od roku 1989 a dnes působí na katedře pedagogiky, psychologie a didaktiky TV a sportu. Ve své vědecké práci se zaměřuje na pedagogiku a didaktiku školní tělesné výchovy, zabývá se tématy tělesného sebepojetí, výchovy ke zdraví a interkulturní výchovou prostřednictvím pohybu. Je autorkou a spoluautorkou řady odborných studií a monografií sledujících tyto oblasti. Podílela se také na několika mezinárodních výzkumech. Je členkou dvou vědeckých rad, Fakulty tělesné výchovy a sportu UK a Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně. Dlouhá léta vedla vědecký časopis Česká kinantropologie. V roce 2004 byla vyhlášena AV Ženou měsíce v české vědě.